

Abstrakt

Předkládaná disertační práce zkoumá vývoj ošetřovatelství a ošetřovatelského školství v první polovině 20. století v českých zemích. Toto období je v oboru charakterizováno přechodem od péče laické k ošetřovatelské péči profesionální. Profesionální ošetřovatelskou péči reprezentují sestry, ošetřovatelky nemocných. V první části je analyzován vzdělávací systém a jeho proměny od pokusů o systematické školení ošetřovatelek v 19. století a na počátku století dvacátého v kontextu s pozdějším výnosem ukládajícím povinnost zřizovat ošetřovatelské školy při nemocnicích v tehdejší rakousko-uherském mocnářství. Zřizování ošetřovatelských škola na našem území mělo výrazný dopad na pozdější úroveň poskytované ošetřovatelské péče jak v ústavech léčebných či humanitních, tak v oblasti sociálně zdravotní péče. Zcela zásadní roli v celém procesu přeměny oboru měla první Česká ošetřovatelská škola v Praze a její absolventky, diplomované ošetřovatelky. Jedním z cílů práce je analyzovat činnost absolventek této vzdělávací instituce a její dopad na rozvoj ošetřovatelství na celém území tehdejšího státu, veřejný vliv, rozvoj ošetřovatelského školství a podporu vzniku adekvátní legislativy vedoucí k povznesení stavu ošetřovatelek. Další část práce je věnována činnosti ošetřovatelského personálu v nemocnicích a ve zdravotně sociální oblasti. Vzhledem ke skutečnosti, že do popisovaného období zasáhly obě světové války, je úsek práce věnován činnosti ošetřovatelek v těchto obdobích. Přiblížení problematiky ošetřovatelské péče v době válek dokresluje autentické příběhy diplomovaných sester. Práce se dále zabývá otázkou řešení nedostatku ošetřovatelského personálu v celé první polovině 20. století. Sleduje vývoj oboru v našem regionu v kontextu mezinárodního vlivu. Zabývá se stavovskou otázkou a otázkou sociálního postavení ošetřovatelek v uvedeném období. Práce je zaměřena na poskytování ošetřovatelské péče zejména civilními sestrami. Činnost řeholních sester je popsána pouze okrajově. Vzhledem k časovému i zeměpisnému rozsahu, není cílem práce podat vyčerpávajícím způsobem veškeré dění v oboru v té době a ve všech oblastech. Práce si klade za cíl popsat zásadní změny, které obor formovaly a jejich dopad na morální, odbornou, sociální i společenskou úroveň ošetřovatelského personálu a s tím související kvalitu ošetřovatelské péče. Práce se opírá o studium základní literatury vztahující se k dějinám oboru. Zejména však vychází z dochovaných archivních materiálů institucionální i osobní povahy, analýzy textů dobových periodik, publikací i učebních textů. Opírá se o legislativní normy i zahraniční texty.

klíčová slova: historie ošetřovatelství – ošetřovatelské školy-diplomované ošetřovatelky – historie zdravotní péče v první polovině 20.století - ošetřovatelství ve válce - spolek diplomovaných sester